

Jaarverslag

2021

Landelijke Commissie
Gedragcode
Hoger Onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Landelijke Commissie	3
Register Gedragscode.....	10
Vooruitblik naar 2022.....	11

Inleiding

Het collegejaar 2021-2022 kende een recordaantal ingeschreven bachelor- en masterstudenten bij de Nederlandse hoger onderwijsinstellingen. Het totale aantal studenten steeg het meest bij de universiteiten, maar de toename was ook zichtbaar bij de hogescholen. Deze toename is niet alleen te verklaren door een grotere deelname van Nederlandse studenten; er was eveneens een duidelijke toename van internationale studenten. Ruim 20% van de ingeschreven studenten bij de Nederlandse universiteiten was internationaal student, waarbij 29% van alle nieuwe universitaire bachelor studenten internationaal was.¹ De internationale student was mede hierdoor het afgelopen jaar aanwezig in de Nederlandse media en politiek.

De Commissie heeft de afgelopen periode dan ook gemerkt dat het debat over de internationale student en internationalisering van het hoger onderwijs aan het veranderen is. Waar eerder vooral de nadruk op de voordelen van internationalisering lag, is de afgelopen periode steeds sterker gebleken dat er ook kritisch naar de gevolgen hiervan gekeken wordt. De hoge toestroom van internationale studenten legde bijvoorbeeld woningnood in Nederland pijnlijk bloot. Sommige internationale studenten beschikten bij aanvang niet over onderdak, met protesten in een aantal studentensteden zoals Groningen als gevolg. De Commissie heeft zorgen over deze ontwikkeling en benadrukt dat de internationale student goed geïnformeerd moet worden over deze, en andere, bijzondere situaties in Nederland. De internationale student heeft een kwetsbare positie en is vaak, letterlijk en figuurlijk, ver van huis. De Commissie zal komend jaar blijvend aandacht vragen voor de kwetsbare positie van de internationale student. Vanuit de onderwijsinstellingen en de politiek is ondertussen de roep om de instroom van de internationale student te kunnen reguleren steeds duidelijker geworden.

Ook het coronavirus was in 2021 weer een dominante factor in het Nederlandse hoger onderwijs. De mogelijkheden voor de studenten om fysiek onderwijs te kunnen volgen en ten volle te kunnen genieten van het studentenleven werden beperkt door de maatregelen van de overheid om het coronavirus te bestrijden. De *'full student journey'* die we studenten zo graag willen aanbieden, is onder druk komen te staan zoals een van de Commissieleden schreef in een van de nieuwsbrieven. De laatste maanden is dan ook zichtbaar geworden dat veel studenten zich eenzaam voelen en dat zij hun beeld van hun studententijd hebben moeten bijstellen. Het studentenwelzijn is in een dal beland. Vanuit de onderwijsinstellingen is extra zorg en aandacht voor studenten en zijn verschillende initiatieven ontplooid om studenten zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. De Landelijke Commissie verwacht dat ook in het komende jaar het studentenwelzijn een relevant onderwerp in haar werkzaamheden is en zal komend jaar aandacht blijven vragen voor dit onderwerp.

Om haar werkzaamheden goed uit te kunnen voeren, heeft de Commissie het afgelopen jaar met regelmaat vergaderd. Fysiek wanneer het mogelijk was, en online in periodes van lockdown. Daarnaast heeft zij verschillende onderzoeken uitgevoerd, klachten in behandeling genomen en is de richtlijn die voorziet in een tijdelijke verruiming van artikel 4.2 van de Gedragscode (de taaltabel) verlengd voor het studiejaar 2022-2023. Naast haar reguliere werkzaamheden heeft de Commissie zich in het afgelopen jaar volop ingezet voor de evaluatie van de tekst en werking van de Gedragscode. Ook is in dat kader een extern adviseur in de arm genomen om te adviseren over de rollen en verhoudingen van de bij de Gedragscode betrokken partijen. Tot slot heeft de Landelijke Commissie in haar bemiddelende rol regelmatig zowel formele als informele gesprekken gevoerd of activiteiten uitgevoerd.

In dit jaarverslag doet de Commissie nader verslag van haar werkzaamheden, de ontwikkelingen in het kader van de Gedragscode en het register waarvoor de registerbeheerder Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) verantwoordelijk is. Afsluitend zal zij in het laatste hoofdstuk haar verwachtingen en plannen voor 2022 presenteren.

---

¹ [Universiteiten onder druk door recordaantal studenten | NOS](#)

Landelijke Commissie

De Commissie ziet toe op de naleving van de bepalingen van de Gedragscode door de hoger onderwijsinstellingen die zijn opgenomen in het register Gedragscode. Dit doet zij onder meer door het voeren van informele en formele gesprekken, en uitvoeren van zowel informele als formele activiteiten zoals het uitvoeren van onderzoek en het in behandeling nemen van klachten van studenten of belanghebbende partijen bij de Gedragscode. Ook wenst de Commissie met haar onderzoeken de kwaliteit van het onderwijs te stimuleren en *best practices* onder de aandacht te brengen.

In het afgelopen jaar heeft de Commissie zeven keer vergaderd, een deel van deze vergaderingen heeft als gevolg van het coronavirus online plaatsgevonden. De Commissie heeft onlangs beslist deze wijze van vergaderen ook in de toekomst toe te passen. Terugkerend onderwerp op de agenda van de Commissie was de voortgang van de evaluatie van de Gedragscode. Daarnaast is veel gesproken over de gevolgen van het coronavirus op het studentenwelzijn. Ook maakte onderzoek een vast onderdeel uit van de agenda. De Commissie heeft dit jaar drie onderzoeken gepubliceerd en twee formele klachten ontvangen van studenten. Opvallend dit jaar was de toename in mailverkeer door studenten en ook medewerkers van onderwijsinstellingen. Vragen zagen voornamelijk op belemmeringen die studenten ervoeren als gevolg van het coronavirus en over de toelaatbaarheid tot het onderwijs. De Commissie heeft in het afgelopen jaar twee nieuwsbrieven uitgebracht, waarbij zij ook aandacht heeft besteed aan de verschillende ontwikkelingen en beleidsstukken over internationalisering in het hoger onderwijs.

Naast bovenstaande formele activiteiten, houdt de Commissie zich ook bezig met meer informele gesprekken en activiteiten. Te denken valt aan bemiddelingsgesprekken tussen internationale student en onderwijsinstelling, of het meedenken aan bepaalde oplossingsrichtingen wanneer er sprake is van een beginnend conflict. Ook wordt er gereageerd op diverse signalen vanuit het onderwijsveld die bij de Landelijke Commissie aangedragen worden. In al haar activiteiten probeert de Landelijke Commissie de positie van de internationale student te borgen en waar mogelijk te verbeteren. Hieronder leest u meer over de werkzaamheden van de Commissie.

Onderzoek

Onderzoek minderjarige studenten

Eind 2020 heeft de Commissie naar alle in het register van de Gedragscode opgenomen onderwijsinstellingen een digitale enquête toegestuurd met een vragenlijst over minderjarige internationale studenten. Ieder jaar studeert er in het Nederlandse hoger onderwijs een aantal internationale studenten, waarvan een deel kort na de start van het studiejaar 18 jaar wordt. Een ander deel is nog maar 16 of net 17 jaar oud als zij in Nederland met hun opleiding beginnen. Er zijn jaarlijks ook enkele studenten die nog maar 15 jaar oud zijn bij de start van de studie. Het gaat om een jonge en kwetsbare groep. De Commissie wenst met het onderzoeksrapport onder meer een positieve bijdrage te leveren aan het studentenwelzijn, door in kaart te brengen bij welke onderwerpen minderjarige studenten (extra) begeleiding of hulp nodig hebben.

De onderwijsinstellingen geven in hun reacties aan dat er zich weinig problemen hebben voorgedaan of voordoen bij de groep minderjarige internationale studenten. Veel vragen zijn af te vangen met extra voorlichting en iets meer begeleiding. Desalniettemin geven enkele onderwijsinstellingen aan dat het van belang is dat er aandacht is voor mogelijke psychische, sociaal-emotionele of lichamelijke problemen bij deze groep studenten. Het is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling om hier beleid op te ontwikkelen en hieraan uitvoering te geven. Dat gebeurt bijvoorbeeld door het bieden van een vangnet. Het vangnet is gebaseerd op de inzet op vroeg-signalering: iedere internationale student kan bij zijn/haar studentcoach terecht met vragen of een ondersteuningsbehoefte. Afhankelijk van de vraag, wordt de internationale student doorverwezen naar de studentenpsycholoog of helpt de studentendecaan de student verder naar de nodige hulpverlening. Ook in geval van juridische problemen of klachten kunnen de internationale studenten terecht bij de bestaande voorzieningen. Het is van groot belang dat de internationale student zelf melding maakt van eventuele problemen. Dat is niet vanzelfsprekend. De invloed van culturele verschillen, het gezichtsverlies en de druk vanuit het thuisland om niet te falen is groot. Hoewel dit voor alle internationale studenten geldt, is dit met name ook bij minderjarige studenten een aandachtspunt.

In praktische zin geven onderwijsinstellingen aan dat zij geholpen zouden zijn met landelijke afspraken met banken en andere instanties, zodat (minderjarige) internationale studenten op die gebieden geen of minder obstakels ervaren en probleemloos in Nederland met hun opleiding kunnen starten. Het gaat dan met name om zaken als de inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie (BRP) en het openen van een bankrekeningnummer. Hierbij bieden de onderwijsinstellingen nu aanvullende ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van informatievoorziening. Ook op het gebied van huisvesting worden ondersteunende diensten aangeboden door de onderwijsinstellingen. Het huurcontract wordt digitaal getekend, waardoor de ouders van de (minderjarige) internationale student dit kunnen doen. Indien digitaal ondertekenen niet mogelijk is moet de ouder/voogd van de minderjarige internationale student aanwezig zijn bij het tekenen van de huurovereenkomst.

De Commissie is van mening dat juist voor deze groep zeer jonge en kwetsbare studenten een nadere invulling van de zorgplicht van de onderwijsinstellingen relevant is, nu zij te maken hebben met specifieke vraagstukken en een aanvullende ondersteuningsbehoefte hebben. Daarnaast verwacht de Commissie dat onderwijsinstellingen elkaar kunnen helpen door *best practices* met elkaar kunnen delen.

Onderzoek Verschoonbare redenen

Wanneer een internationale student niet voldoet aan het studievoortgangsvereiste zoals geformuleerd in artikel 5.5 van de Gedragscode, moet de onderwijsinstelling de student afmelden bij de IND. Maar wanneer er sprake is van een verschoonbare reden kan de onderwijsinstelling de student verschonen en mag de afmelding bij de IND eenmalig achterwege worden gelaten. In 2018, tijdens het seminar dat de Commissie organiseerde, bleek dat onderwijsinstellingen soms tegen problemen aanlopen bij de beoordeling van de verschoonbaarheid bij studievertraging. Onderwijsinstellingen hebben soms te maken met een student met een persoonlijke omstandigheid, die meerdere studiejaren achtereen van invloed kan zijn op de studieprestaties. Maar ook corona heeft grote invloed op de studenten en de mogelijkheden die zij hebben om op adequate wijze te studeren. Bovendien kunnen de omstandigheden en de genomen maatregelen tot een toename leiden van psychische klachten, die kunnen resulteren in studievertraging. Doel van dit onderzoek is de bestaande knelpunten in kaart te brengen. Ook heeft het onderzoek geleid tot suggesties om de bepaling uit de Gedragscode waar mogelijk te vereenvoudigen. Het voorstel tot wijziging van de tekst in artikel 5.5 wordt meegenomen in de evaluatie van de Gedragscode.

De Commissie stelt op basis van het onderzoek vast dat over het algemeen onderwijsinstellingen goed uit de voeten kunnen met de huidige tekst. De tekst sluit geheel aan bij de bepalingen die gelden voor het Profileringsfonds en het BSA. Over de vraag naar de wenselijkheid om in bepaalde gevallen vaker dezelfde omstandigheid te kunnen invoeren als verschoonbare reden, zijn de onderwijsinstellingen niet eensgezind. Het moet mogelijk zijn om rekening te houden met uitzonderlijke situaties waarin sprake is van langdurige, ernstige ziekte of persoonlijke omstandigheden die langer voortduren dan één studiejaar. De huidige regeling biedt via de hardheidsclausule de mogelijkheid om een verzoek verschoonbare reden nogmaals te honoreren, wanneer het afwijzen ervan onredelijk zou zijn. Maar de onderwijsinstellingen wijzen er in dit verband op dat een tweede maal verschonen niet altijd de juiste oplossing is voor een internationale student. Van belang is dat het realistisch is dat de student de studie (alsnog) zal afronden. Door de onderwijsinstellingen is een aantal aanpassingen voorgesteld, die de uitvoerbaarheid van de regeling verbeteren. Allereerst is de wens benoemd om in de Gedragscode te verduidelijken dat de mogelijkheid om een beroep te doen op een verschoonbare reden in geval van opgelopen studievertraging, niet betekent dat de internationale student recht heeft op de toekenning ervan. Daarnaast geven onderwijsinstellingen aan het nuttig te vinden wanneer er een duidelijker onderscheid wordt gemaakt tussen de taken en verantwoordelijkheden van de onderwijsinstelling en de IND. De Commissie heeft deze opmerkingen ingebracht in de evaluatie van de tekst van Gedragscode.

Daarnaast is ook de discrepantie tussen de WHW en de Vw2000 opnieuw onder de aandacht gebracht. Internationale studenten die door de onderwijsinstelling zijn afgemeld bij de IND wegens onvoldoende studievoortgang en het ontbreken van een verschoonbare reden, kunnen zich her-inschrijven voor het volgende studiejaar, ook wanneer de verblijfsvergunning 'studie' door de IND is ingetrokken. Onderwijsinstellingen kunnen deze studenten niet uitschrijven. Dat is een onwenselijke situatie voor de onderwijsinstelling en de internationale student. De suggestie is om in de WHW een bepaling op te nemen dat de mogelijkheid tot her-inschrijving kan worden geblokkeerd vanaf het moment dat de afmelding aan de IND is gedaan.

Alternatieven zouden kunnen zijn dat in de WHW de her-inschrijving als 'kan-bepaling' wordt opgenomen of in de WHW de mogelijkheid wordt gecreëerd van een voorwaardelijke her-inschrijving, die bij onvoldoende studievoortgang en de beoordeling van de verschoonbare reden kan worden geweigerd. In deze context heeft een van de onderwijsinstellingen de wens geuit om het tussentijds overstappen door internationale studenten naar een andere onderwijsinstelling te maximaliseren tot bijvoorbeeld 2x overstappen. De Commissie heeft naar aanleiding van haar onderzoek opnieuw aandacht gevraagd voor het onderwerp bij de betrokken ministeries.

Periodiek onderzoek informatievoorziening

De Commissie vindt het belangrijk dat (aankomende) internationale studenten alvorens zij naar Nederland komen om te studeren een goed beeld kunnen vormen van het onderwijs en de onderwijsinstelling. De Commissie voert om die reden ieder jaar een onderzoek uit naar de informatievoorziening via de websites van een selectie van zes onderwijsinstellingen. Dit jaar heeft de Commissie de websites van de volgende onderwijsinstellingen onderzocht: Driestar hogeschool, Inholland hogeschool, Technische Universiteit Eindhoven, Vrije Universiteit Amsterdam, Global School for Entrepreneurship en Webster University

De Commissie onderzoekt of de onderwijsinstellingen duidelijke informatie geven over onderwerpen als het onderwijsaanbod, de accreditatie van het onderwijs, huisvesting, de interne klachtenprocedure(s) en de in de Gedragscode opgenomen verzoekschriftprocedure voor internationale studenten. Daarnaast heeft zij dit jaar de informatievoorziening over corona meegenomen. Alhoewel dit onderwerp niet expliciet blijkt uit de tekst van de Gedragscode, is de Commissie van mening dat informatie over een bijzondere omstandigheid zoals corona essentieel is voor de internationale student om een goed beeld te kunnen vormen van de situatie in Nederland. De Commissie ziet dit dan ook als een onderdeel van de zorgplicht.

In haar onderzoek heeft de Commissie de volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Zorg dat links naar interne delen van de website of naar externe websites werken. Het verdient aanbeveling dat de onderwijsinstellingen hun websites met enige regelmaat controleren.
2. Cluster bij elkaar horende belangrijke informatie zodat de student niet hoeft te zoeken. Het valt op dat informatie vaak op verschillende plaatsen op de website weergegeven wordt. De Commissie beveelt aan informatie, zoals informatie over de diensten die de onderwijsinstelling aanbiedt, te clusteren.
3. Bied volledige informatie over de onderwerpen zoals omschreven in de Gedragscode aan, en niet van slechts een selectie hiervan. Uit het onderzoek is gebleken dat niet alle onderwijsinstellingen volledig zijn in de informatievoorziening over de in de Gedragscode voorgeschreven onderwerpen. Een goede manier om de student te informeren is door het gebruik van een stappenplan.
4. Plaats (informatie over) de interne klachtenprocedure van de onderwijsinstelling en de Gedragscode op de website. Het verdient aanbeveling informatie over de interne klachtenprocedure en de Gedragscode niet alleen beschikbaar, maar ook eenvoudig vindbaar te maken op de website.
5. Geef duidelijk weer wat de accreditatiestatus van de onderwijsinstelling en opleiding is. Het is voor de (internationale) student belangrijk om te weten of een onderwijsinstelling of opleiding geaccrediteerd is. Het ontbreken van accreditatie kan met het oog op de graadverlening grote gevolgen hebben voor de toekomst van de student.
6. Wees consistent in de benaming en het aanbod van de opleidingen, inclusief het aanbod op Study in Holland. Onduidelijkheden in het onderwijsaanbod, hetzij door inconsequenties in naamgeving, hetzij door een onzuivere weergave van het daadwerkelijke aanbod, kunnen verwarring en onnodig zoeken voor de internationale student opleveren. Het verdient aanbeveling hier consequent in te zijn zodat de student een duidelijk beeld heeft van de opleiding die hij/zij gaat volgen.
7. Wees volledig in informatievoorziening over bijzondere omstandigheden. Het verdient aanbeveling goed in te spelen op bijzondere omstandigheden zoals Corona, opdat de student goed is voorbereid op de komst naar Nederland.

In het rapport verwijst de Commissie naar 'best practices' die zij op basis van haar onderzoek heeft geïdentificeerd. De Commissie roept de onderwijsinstellingen op de eigen website regelmatig te

controleren op bovengenoemde punten.

De onderzoeksrapporten zijn raadpleegbaar via [de website Gedragscode Hoger Onderwijs](#).

Klachten

De Commissie heeft in het afgelopen jaar twee klachten van studenten ontvangen. De eerste klacht zag op de uitschrijving van een student wegens het niet tijdig kunnen betalen van het collegegeld. De Commissie heeft de klacht van de student niet in behandeling kunnen nemen omdat de interne klachtenprocedure bij de onderwijsinstelling niet is gevolgd. In de Gedragscode is bepaald dat een student eerst de volledige klachtenprocedure bij de onderwijsinstelling dient te volgen alvorens een student een klacht kan indienen bij de Commissie. De Commissie heeft de klacht niet-ontvankelijk verklaard en de student verwezen naar de procedure bij de onderwijsinstelling.

De tweede klacht is ingediend door een student die door omstandigheden de eerste periode van zijn opleiding heeft gemist. De student startte pas in november van dat studiejaar aan zijn opleiding en kwam er lopende het collegejaar achter dat hij zijn opleiding niet meer zou kunnen behalen in de daarvoor gestelde periode. In het geval student zijn studie alsnog wenste af te ronden zou hij zich moeten herinschrijven voor de opleiding en wederom collegegeld moeten betalen. Student heeft hierover eerst geklaagd bij de onderwijsinstelling, maar is van mening dat dat de instelling zijn klacht op onjuiste wijze heeft afgehandeld en dat er sprake is een selectieve beoordeling van de feiten. Daarnaast stelt de student dat de onderwijsinstelling hem onvoldoende op de hoogte heeft gebracht van de gevolgen van zijn te late aankomst in Nederland. Ook stelt hij dat de instelling hem niet heeft geïnformeerd over de kosten van een herinschrijving en dat hij door een aantal medewerkers van de onderwijsinstelling op ongepaste wijze zou zijn behandeld.

De Commissie heeft de klacht voor het deel dat gaat over het ongepaste gedrag niet-ontvankelijk verklaard omdat de Gedragscode geen bepalingen over ongepast of discriminerend gedrag bevat. Voor het overige deel heeft zij de klacht ontvankelijk verklaard en nader onderzoek gepleegd. De Commissie heeft vastgesteld dat de onderwijsinstelling de student meerdere keren heeft geattendeerd op de startdatum van de opleiding, en de gevolgen van zijn late aankomst in Nederland. Ook is de student geïnformeerd over de kosten van een tweede studiejaar. De onderwijsinstelling heeft naar het oordeel van de Commissie dan ook aan haar informatieplichting overeenkomstig de Gedragscode voldaan. De Commissie heeft tevens nader onderzoek gedaan naar de behandeling van de student zijn klacht door de onderwijsinstelling. Ook op dit onderdeel komt zij tot het oordeel dat de klacht ongegrond is. De onderwijsinstelling heeft de klacht op zorgvuldige en objectieve wijze behandeld.

De uitspraken van beide klachten zijn te vinden op [de website Gedragscode Hoger Onderwijs](#).

Evaluatie Gedragscode HO

In de Gedragscode is bepaald dat iedere vijf jaar een evaluatie van de tekst en werking van de Gedragscode dient plaats te vinden. Dat moment is vorig jaar aangebroken. De evaluatie van de tekst en werking van de Gedragscode vindt plaats in de periode november 2020 tot en met maart 2022. Eveneens onderdeel van deze evaluatie is het functioneren van de Commissie en registerbeheerder, alsmede de relatie met de koepelorganisaties en de onderlinge verhoudingen tussen deze partijen. De evaluatie wordt gecoördineerd door een werkgroep die bestaat uit beleidsadviseurs van de koepelorganisaties (te weten de NRTO, Vereniging Hogescholen en UNL²) en het secretariaat van de Commissie. Een beleidsadviseur van de IND en het ministerie van OCW lezen mee met de tekstvoorstellen met het oog op de relatie tussen de Gedragscode, de WHW en de Vreemdelingswet en -regelgeving.

De evaluatie bestaat uit twee delen. Het eerste deel heeft plaatsgevonden in de periode tot en met april 2021. In deze periode hebben de koepelorganisaties hun achterban geraadpleegd om input te leveren om de tekst van de Gedragscode te verbeteren waar mogelijk. De Commissie heeft de onderwijsinstellingen die niet worden vertegenwoordigd door een koepelorganisatie schriftelijk verzocht om input te leveren. Gecombineerd met aanbevelingen die de Commissie het afgelopen jaar heeft geformuleerd op basis van haar onderzoeken heeft dit geleid tot een eerste wijzigingsvoorstel. Meer

² UNL is een afkorting voor Universiteiten Nederland. Lopende het jaar heeft de koepelorganisatie voor Nederlandse universiteiten, te weten de VSNU, haar naam gewijzigd in UNL.

gecompliceerde onderwerpen zijn in het tweede deel van de evaluatie opgepakt. Het tweede deel loopt tot en met maart 2022 en verkeert op het moment van schrijven in de afrondende fase. De verwachting is dat eind maart een definitief voorstel tot wijziging van de tekst van de Gedragscode ter besluitvorming zal kunnen worden voorgelegd aan koepelorganisaties, alsmede goedkeuring door de Commissie zal kunnen plaatsvinden. Hierbij moet worden opgemerkt dat iedere koepelorganisatie haar eigen interne besluitvormingsprocedure heeft wat enige tijd zal vragen voor de tekst definitief kan worden vastgesteld.

Een relevant thema binnen het tweede deel van de evaluatie is het functioneren van, de verhoudingen tussen en de rollen van de Commissie, het secretariaat, de registerbeheerder en de koepelorganisaties, alsmede de ministeries van OCW, J&V en de IND. Ook dit onderdeel is gericht op het optimaliseren van de werking van de Gedragscode. In de afgelopen twee jaar zijn in de 'pressure cooker' van corona spanningen ontstaan tussen de koepelorganisaties over de uitvoering van de Gedragscode. Ideeën over oplossingsrichtingen waar het gaat over de verplichte taaltesten en ook over het onderzoeksrapport over het voorbereidend jaar liepen uiteen. Het tweede deel van de evaluatie richt zich op de samenwerking tussen de bij de Gedragscode betrokken partijen en hoe we gezamenlijk verder kunnen en de uitvoering van de Gedragscode kunnen optimaliseren, alsmede de relatie met de internationale student kunnen waarborgen. Aangezien het over het eigen functioneren gaat is een onafhankelijk adviseur aangetrokken om advies te geven, te weten Victor Rutgers. De adviseur heeft in het afgelopen half jaar gesprekken gevoerd met de verschillende bij de Gedragscode betrokken partijen. Ook zijn er een aantal bijeenkomsten georganiseerd met beleidsadviseurs van de koepelorganisaties en de Commissie, vertegenwoordigers van studentenorganisaties en hebben de adviseur en voorzitter van de Commissie deelgenomen aan het ambtelijk interdepartementaal gedragscode overleg³.

Het advies wordt in januari 2022 verwacht. Voor het vervolg zal de Commissie in gesprek gaan met de koepelorganisaties over het advies van Rutgers. Gezamenlijk zal worden besproken aan welke aanbevelingen gevolg wordt gegeven en op wat voor wijze. Een deel van de aanbevelingen zal zijn uitwerking krijgen in tekst van de Gedragscode, een ander deel zal worden vastgelegd in de vorm van werkafspraken. Het streven is de nieuwe versie van de tekst van de Gedragscode in maart 2022 voor te kunnen leggen voor besluitvorming. De koepelorganisaties dragen er zorg voor dat hun leden tussentijds worden geconsulteerd en geïnformeerd over de voorstellen voor wijziging van de tekst van de Gedragscode.

Richtlijnen Gedragscode HO

In 2020 hebben de Commissie en de koepelorganisaties, in afstemming met de ministeries van OCW, J&V en de IND, een set richtlijnen vastgesteld die tijdelijk voorzagen in een verruiming van de Gedragscode. De eerste richtlijn maakte het mogelijk voor aankomende studenten om een online taaltest af te leggen. Veel talencentra waren als gevolg van het coronavirus gesloten. De tweede richtlijn voorzag in de mogelijkheid een student te verschonen wanneer hij niet voldeed aan de studievoortgangsnorm als gevolg van het coronavirus. Daarbij maakte de richtlijn het voor instellingen mogelijk grotere groepen studenten gelijktijdig te kunnen verschonen wanneer er geen mogelijkheid was om onderwijs te volgen.

In 2021 is door de betrokken partijen beslist de richtlijn die ziet op de verplichting een taaltest Engels af te leggen te verlengen. De richtlijn is ook geldig voor aankomende internationale studenten, waarvan de opleiding start in het collegejaar 2022-2023. Reden hiervoor is dat taaltestcentra wisselend gesloten zijn, ofwel slecht bereikbaar zijn wegens maatregelen van lokale overheden.

Nieuwsbrieven

De Commissie heeft in het afgelopen jaar twee digitale nieuwsbrieven verspreid, waarin zij over haar werkzaamheden schrijft en de lezer informeert over relevante ontwikkelingen die de Gedragscode en de internationale student raken. Ook wordt de lezer via de berichten op de hoogte gehouden van de voortgang van de evaluatie van de Gedragscode. De berichten zijn raadpleegbaar via [de website](#). Inmiddels hebben 290 lezers zich geabonneerd op de nieuwsbrief.

De nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar, wanneer u deze automatisch wenst te ontvangen kunt zich aanmelden door een bericht te sturen naar: info@internationalstudy.nl.

---

³Aan het overleg nemen beleidsadviseurs deel van de volgende organisaties: BUZA, Inspectie OCW, Inspectie SZW, IND, J&V, NVAO, Nuffic, OCW, SZW en het secretariaat van de Commissie.

Overige activiteiten

Naast bovenstaande formele taken en activiteiten, voert de Landelijke Commissie ook een aantal activiteiten uit die zich minder eenvoudig laten categoriseren, maar een belangrijk onderdeel zijn van de dagelijkse werkzaamheden van de Commissie. Het doel van de Commissie is om zich op allerlei vlakken in te zetten voor de internationale student en de bij de Gedragscode aangesloten hoger onderwijsinstellingen. De werkzaamheden die hierbij horen hangen vaak samen met het voeren van overleg, samen brengen van partijen, ofwel ontvangen van of voorzien van informatie aan onder andere (aankomende) internationale studenten, onderwijsinstellingen of partners zoals de beleidsadviseurs van BUZA, Inspectie OCW, Inspectie SZW, IND, J&V, NVAO, Nuffic, OCW en SZW, evenals de beleidsadviseurs van de onderwijskoepels Vereniging Hogescholen, UNL en NRTO. Te denken valt aan bijvoorbeeld het meedenken aan oplossingen in bijvoorbeeld een geschil tussen een internationale student en onderwijsinstelling, of het voeren van overleg met partners over bepaalde (beleids)ontwikkelingen of situaties uit het onderwijsveld. Verder ontvangt de Commissie met enige regelmaat specifieke signalen van belanghebbende partijen bij de Gedragscode die zien op vermeende schending van bepalingen die raken aan de Gedragscode. Deze signalen zijn vaak incidenten die aanleiding kunnen geven voor verder onderzoek. In voorkomende gevallen wordt de oplossing gezocht in de dialoog, waarbij gekeken wordt naar de oorzaken van het incident en de lessen die hieruit kunnen worden getrokken. Het bemiddelen door de Commissie tussen de onderwijsinstelling en internationaal student is een minder zwaarwegend middel als bijvoorbeeld de route via de formele klachtenprocedure. Het vormt een tussenlaag in de escalatieladder en kan voorkomen dat formele procedures moeten worden aangewend om het geschil op te lossen.

Samenstelling

De Commissie bestaat uit vijf leden en een onafhankelijk voorzitter. De leden worden benoemd door de koepelorganisaties. De voorzitter wordt benoemd door de leden. In het Reglement van de Gedragscode is vastgelegd dat een maximale zittingstermijn geldt van twee keer vier jaar.

De Commissie heeft dit jaar afscheid genomen van haar voorzitter Joris van Bergen. Van Bergen is zeer betrokken bij het welzijn van internationale studenten en heeft veel kennis en ervaring op het gebied van de internationalisering van het hoger onderwijs. Van Bergen heeft zich zes jaar lang ingezet voor de Gedragscode en een belangrijke bijdrage geleverd aan de versteviging van het netwerk van de Commissie, alsmede de relatie met de hoger onderwijsinstellingen. De Commissie is Van Bergen erkentelijk voor zijn jarenlange inzet voor de Gedragscode. Zijn opvolger, Paul Rullmann, is unaniem door de leden benoemd tot voorzitter van de

Commissie. Rullmann was voorheen lid namens de UNL en fungeerde tevens als waarnemend voorzitter. Rullmann is dan ook meer dan bekend met de Gedragscode en is met veel enthousiasme in het afgelopen jaar gestart in zijn nieuwe rol als onafhankelijk voorzitter. Op de website van de Gedragscode is [een interview gepubliceerd](#) met Van Bergen en Rullmann. De UNL heeft Ed Brinksma benoemd tot opvolger van Paul Rullmann. Susana Menéndez is door de Commissie benoemd tot plaatsvervangend voorzitter. Zie hieronder een overzicht met de volledige samenstelling van de Commissie.

De Commissie wordt ondersteund door een secretariaat dat is belegd bij DUO. Ook bij het secretariaat hebben personele wijzigingen plaatsgevonden. Per 1 april 2021 is Eva-Maria Wijers gestart als onderzoeker, zij volgt Arno Overmars op. Overmars was sinds 2006 werkzaam voor de Commissie en heeft meegewerkt aan de vorming van de tekst van de Gedragscode en de inrichting van de onderzoekerstaak van de Commissie. Jolanda van den Bosch is sinds 2015 werkzaam als secretaris voor de Commissie.

Samenstelling Landelijke Commissie per 31 december 2021

FUNCTIE	NAAM	KOEPEL
voorzitter	Paul Rullmann	.. ⁴
voorzitter	Joris van Bergen	.. ⁵
lid/wnd. voorzitter	Paul Rullmann	UNL ⁶
lid	Frans Snijders	UNL
lid	Ed Brinksma	UNL ⁷
lid/wnd. voorzitter	Susana Menéndez	VH
lid	Rob Verhofstad	VH
lid	Karen Penninga	NRTO
plv. lid	Tom van Veen	VSNU
plv. lid	Guido van Leerzem	VSNU
plv. lid	Janco Bonnink	VH
plv. lid	Erik van den Berg	VH
plv. lid	Jan van der Heijden	NRTO

Financiën

Ten behoeve van de werkzaamheden in het kader van de Gedragscode ontvangen de voorzitter, leden en plaatsvervangend leden na afloop van ieder kwartaal vacatiegelden. Hiertoe is in overleg met het ministerie van OCW een Vacatiegeldenregeling opgesteld die op de website van de Gedragscode te vinden is. In onderstaande tabel wordt het uitbetaalde bedrag per kwartaal verantwoord.

De Commissie heeft in het afgelopen jaar zeven keer vergaderd. Voor de online vergadering in juni 2021 waren ook de plaatsvervangend leden uitgenodigd, alsmede voor het afscheid dat is georganiseerd ten behoeve van het vertrek van Joris van Bergen september 2021. Daarnaast zijn in het kader van de evaluatie van de Gedragscode verschillende overleggen georganiseerd waaraan een afvaardiging van de Commissie heeft deelgenomen. Ook dit jaar heeft de Commissie een deel van haar externe overleggen moeten uitstellen in verband met het coronavirus. Het gaat dan in het bijzonder om de introductieronde van de nieuwe voorzitter. Andere overleggen hebben online of, wanneer het mogelijk was, in fysieke vorm plaatsgevonden.

De overleggen die de Commissie in het kader van de evaluatie heeft gevoerd, alsmede het hervatten van een deel van de externe overleggen, verklaart het verschil in hoogte van de vacatiegelden ten opzichte van het voorgaande jaar. In 2020 hebben de meeste overleggen online plaatsgevonden, waardoor bespaard is op de reiskostenvergoeding en kosten voor zaalhuur.

Vacatiegelden, inclusief reiskosten, over 2021 t.o.v. 2020

Periode	2021	2020
1 ^e kwartaal	€ 3.737,13	€ 4.266,56
2 ^e kwartaal	€ 6.461,99	€ 4.918,72
3 ^e kwartaal	€ 3.369,32	€ 2.077,66
4 ^e kwartaal	€ 6.258,11	€ 4.011,92
Totaal	€ 19.826,55	€ 15.274,86

⁴ Benoeming tot voorzitter per 1 juni 2021.

⁵ Aftreden als voorzitter per 1 juni 2021.

⁶ Aftreden als lid per 1 juni 2021.

⁷ Benoeming tot lid per 1 juni 2021.

Register Gedragscode

Om inzichtelijk te maken welke instellingen de Gedragscode Hoger Onderwijs hebben ondertekend wordt een register bijgehouden dat staat gepubliceerd op de website van de Gedragscode, zie: www.internationalstudy.nl. Verzoeken tot opname in het register worden in behandeling genomen door de registerbeheerder DUO. Daarnaast verwerkt DUO in opdracht van de Commissie wijzigingen in het register. Het kan gaan om verwijderingen uit het register of het plaatsen van een rode vlag bij de instelling in het kader van een sanctie.

DUO heeft in het afgelopen jaar één onderwijsinstelling toegevoegd aan het register: Capabel Hogeschool.

Vooruitblik naar 2022

Afronding evaluatie Gedragscode – student advisory board

In 2022 zal de Commissie invulling geven aan de aanbevelingen die volgen uit het advies van Rutgers betreffende de evaluatie van het functioneren van, de rollen en verhoudingen van de bij de Gedragscode betrokken partijen. De verwachting is dat de evaluatie zal leiden tot een aantal acties die de Commissie in het komende jaar zal oppakken, ook zal het advies mogelijk leiden tot aanpassen van de tekst van de Gedragscode.

Een tipje van de sluier kan reeds worden opgelicht. De Commissie heeft de wens uitgesproken internationale studenten actiever en op een meer structurele wijze bij haar werkzaamheden in het kader van de Gedragscode te willen betrekken. Het werk van de Commissie gaat immers om de positie van de internationale student. Medio oktober 2021 heeft Rutgers in samenwerking met het secretariaat van de Commissie een bijeenkomst georganiseerd waarvoor internationale studenten afkomstig uit de studentenraden van de onderwijsinstellingen, en vertegenwoordigers van ESN, ISO en LSVb waren uitgenodigd. Een van de opties die is besproken is om een *student advisory board* in te richten. Een adviesraad die gevraagd, en ongevraagd de Commissie van advies kan voorzien. Rutgers zal in zijn advies deze suggestie verder uitwerken. De Commissie verwacht dat een adviesraad haar van constructief advies kan voorzien, bijvoorbeeld in het kader van onderzoek, waarbij het perspectief van de internationale student vaak cruciaal is. Maar ook kunnen complexe thema's worden voorgelegd ter bespreking en is het voor de Commissie relevant om te weten wat er speelt onder de internationale studenten.

Onderzoek naar de samenwerking met agenten

Ook haar onderzoekstaak zal de Commissie in 2022 actief blijven invullen. Een onderwerp dat in ieder geval wordt opgepakt is de samenwerking met agenten. In de Gedragscode is bepaald dat de onderwijsinstelling verantwoordelijk is voor de werving en selectie van internationale studenten, ook wanneer een deel van het proces wordt uitbesteed aan een agent. Daarnaast dient de onderwijsinstelling toezicht te houden op de naleving van de Gedragscode door de agent. Een grote verantwoordelijkheid, en hoe vul je deze in? Al tijdens het seminar dat de Commissie in 2018 organiseerde kwam naar voren dat het voor de onderwijsinstellingen zoeken is hoe deze samenwerking met agenten op zorgvuldige wijze kan worden vormgegeven. In het verleden hebben zich ook een aantal incidenten voorgedaan waarbij onderwijsinstellingen werden overspoeld door aanvragen van studenten uit een bepaald land. Daarbij hebben agenten mogelijk een grote rol gespeeld. De Commissie is voornemens in het komende jaar dit thema meer centraal te stellen. De Commissie wil gezamenlijk met de onderwijsinstellingen onderzoeken waar behoefte aan is, en waar de onderwijsinstellingen het meest mee geholpen zijn. De Commissie verwacht dat het identificeren van *'best practices'* en leren van elkaar nuttig kan zijn. Zij hoopt de onderwijsinstellingen in haar eerstvolgende nieuwsbrief meer te kunnen vertellen over de opzet van haar onderzoek en hoe zij de medewerkers van de instellingen hierbij zal betrekken.

Colofon

Landelijke Commissie Gedragscode Hoger Onderwijs

Contactgegevens secretariaat:
E-mail: info@internationalstudy.nl

Dit jaarverslag is te downloaden op www.internationalstudy.nl